

A
**TORNYAI
JÁNOS
MÚZEUM**
ÉVKÖNYVE

2023

V.

A
T O R N Y A I J Á N O S
M Ú Z E U M
É V K Ö N Y V E

V.

H Ó D M E Z Ő V Á S Á R H E L Y

2 0 2 3

A TORNYAI JÁNOS MÚZEUM ÉVKÖNYVE V.
2023

Felelős kiadó:

Nahimi Péter főigazgató
Tornyai János Múzeum, Könyvtár és Művelődési Központ
Hódmezővásárhely, 2024

Szerkesztőbizottság:

Nahimi Péter – elnök
Bernátsky Ferenc, Csányi Viktor, Dr. Nagy Gyöngyi, Terendi Viktória, Vincze Gábor

Szerkesztők:

Bernátsky Ferenc, Csányi Viktor, Dr. Nagy Gyöngyi

Angol fordítás:

Dr. Sebők Katalin

Arculatterv, borítóterv:

Szender Ákos

Képszerkesztés, tördelés:

Göbolyös Mihály

Nyomda:

Prime Rate Nyomda

ISSN 2677-0121

TARTALOM — CONTENTS

NAHIMI PÉTER	
Összefüggéseink	5
CSÁNYI VIKTOR — SZABÓ HUBAY ATTILA GYŐZŐ	
A Hódmezővásárhely belvárosában 2019-ben és 2020-ban feltárt római kori szarmata emlékek I.	15
<i>Roman Period Sarmatian relics from the centre of Hódmezővásárhely. Results of the 2019–2020 excavations, part I</i>	31
NAGY MARGIT	
Konstruált rekonstrukció — egy eltévesztett „azonosítás” nyomán.	
Hol volt valójában a hódmezővásárhely-kishomoki, 1966–1969-ben feltárt gepida temető?	45
<i>A constructed reconstruction — searching for clues in a mis-localisation case.</i>	
Where was actually the Gepid cemetery of Hódmezővásárhely-Kishomok (unearthed in 1966–1969)?	65
LŐRINCZY GÁBOR — STRAUB PÉTER	
A Fönlak-típusú övveretes síregyüttesekről	79
<i>About graves with Fönlak-type belt sets</i>	114
DOMOKOS TAMÁS — SZALONTAI CSABA	
„Bozómindszent” — Móra Ferenc és Csallány Gábor „Vadrózsa-perének” casus belli-je	117
<i>The casus belli of the ‘Dogrose case’, a legal case between Ferenc Móra and Gábor Csallány</i>	130
NAGY VERA	
Banga Sándorné fazekas (1942–2022)	131
<i>Mrs Sándor Banga, a potter (1942–2022)</i>	142
VINCZE GÁBOR	
Szabó Ferike Teréz hódmezővásárhelyi tanárnő meghurcolása 1955–56-ban	143
<i>The vicissitudes of Teréz Szabó Ferike, a teacher from Hódmezővásárhely, in 1955–56</i>	153
VÁRALJAI ANNA	
„Szárny emel, indulat űz...” Wiener Tibor hódmezővásárhelyi gyűjteményéről	155
<i>‘wings rise and passion drives me...’ About the collection of Tibor Wiener of Hódmezővásárhely</i>	165
Rövidítések jegyzéke — List of Abbreviations	167

CSÁNYI VIKTOR – SZABÓ-HUBAY ATTILA GYŐZŐ

A Hódmezővásárhely belvárosában 2019-ben és 2020-ban feltárt római kori szarmata emlékek I.¹

Bevezetés

A tanulmány elsődleges célja a Hódmezővásárhely belvárosában, a Hódmezővásárhely, Református Ótemplom lelőhely (Hódmezővásárhely 581. lelőhely, nyilvántartási azonosító száma: 56332)² területén 2019-ben és 2020-ban feltárt és megfigyelt római kori emlékek bemutatása. Az alábbiakban egyrészt a tervezett Bethlen Gábor Református Gimnázium és Szathmáry Kollégium fejlesztése során zajlott régészeti próbafeltárás,³ másrészt a tram-train belvárosi nyomvonalszakaszának kialakításához kapcsolódóan végzett régészeti megfigyelés,⁴ valamint az ahhoz kötődő régészeti bontómunkák során⁵ megfigyelt, feltárt római kori szarmata telepjelenségeket adjuk közre. Tanulmányunkban röviden kitérünk továbbá a lelőhely területén korábban ismert, részben máig közöletlen római kori jelenségek bemutatására is.

Jelen tanulmány elsősorban a régészeti próbafeltárás, a régészeti bontómunkák, a régészeti megfigyelés közben azonosított római kori jelenségek előkerülésének körülményeit mutatja be, valamint az objektumleírásokat, a jelenségek rövid elemzését tárja az olvasó elé. Emellett néhány szóban a Református Ótemplom területén 1989–1991 között elvégzett feltárásokról is szót ejtünk (1. kép).

Az eddigi ismereteink alapján az Alföldet nagy számban benépesítő szarmaták⁶ Hódmezővásárhely tágabb környékét a Kr. u. 1–2. század fordulójától az 5. század közepéig, a hun kor végéig lakták.⁷ Hódmezővásárhely belvárosában, a Hódmezővásárhely, 581. lelőhely területéről hiteles régészeti feltárások alapján, a Régészeti Adattár szerint 2019 előtt csak a B. Nagy Katalin és Pávai Éva régészek által 1989–1991 között⁸ végzett ótemplomi feltárások során kerültek elő a szarmaták belvárosi megtelepedését igazoló jelenségek, valamint az objektumokból jelentősebb mennyiségű leletanyag is napvilágot látott (elsősorban különböző edényekhez tartozó kerámiatöredékek). 2019-ben elkészült egy szarmata adattár, amely összefoglalta és térképesen ábrázolta a város közigazgatási területén eddig ismertté vált római kori szarmata temetők, települések és felszíni telepnyomok helyét, leletanyagát és egyéb módon a múzeum gyűjteményébe került szórvány szarmata kori tárgyak, tárgy-töredékek ismeretét.⁹

A 2019-es és 2020-as feltárások során a Szőnyi utca és az Andrássy út 30. által határolt munkaterületek között — a belváros nagyfokú beépítettségéhez és bolygatottságához képest — jelentős számú objektumból álló, római kori településrészlet került elő. Minden kétséget kizáróan az 1989 és 1991 között megtalált

¹ Terjedelmi korlátok miatt jelen tanulmányunkban a telepjelenségek részletes bemutatására szorítkozunk. A leletanyagot külön tanulmány ismerteti majd.

² Továbbiakban: Hódmezővásárhely 581. lelőhely.

³ Csányi Viktor: *Jelentés a Hódmezővásárhely, Szőnyi utca 2. szám alatt álló Bethlen Gábor Református Gimnázium és Szathmáry Kollégium fejlesztése (felújítás, átalakítás, bővítés) beruházás próbafeltárásáról*. TJM RégAd: 986–2019.; Csányi Viktor: *Jelentés a Bethlen Gábor Református Gimnázium és Szathmáry Kollégium épületének fejlesztése beruházáshoz kapcsolódóan végzett próbafeltárásról*. TJM RégAd: 1090–2020.

⁴ Csányi Viktor: *Záróbeszámoló (jelentés) a Szeged-Hódmezővásárhely tram-train létesítése, közúti, vasúti munkák tervezési és kivitelezési feladatainak ellátása beruházás földmunkáihoz kapcsolódóan végzett régészeti megfigyelésről*. TJM RégAd: 1128–2020.; Csányi Viktor: *Jelentés a Szeged-Hódmezővásárhely tram-train létesítése (401187) közúti, vasúti munkák tervezési és kivitelezési feladatainak ellátása beruházás földmunkáihoz kapcsolódóan végzett régészeti megfigyelés elsődleges leletfeldolgozásáról*. TJM RégAd: 1173–2021.

⁵ Csányi Viktor: *Jelentés (szakmai beszámoló) a Szeged-Hódmezővásárhely tram-train létesítése, közúti, vasúti munkák tervezési és kivitelezési feladatainak ellátása beruházás földmunkáihoz kapcsolódóan a Hódmezővásárhely-Ótemplom lelőhelyen régészeti megfigyelés közben végzett régészeti bontómunkáról*. TJM RégAd: 1135–2020.; Csányi Viktor: *Jelentés a Szeged-Hódmezővásárhely tram-train létesítése, közúti, vasúti munkák tervezési és kivitelezési feladatainak ellátása beruházás földmunkáihoz kapcsolódóan a Hódmezővásárhely-Ótemplom lelőhelyen régészeti megfigyelés közben végzett régészeti bontómunka elsődleges leletfeldolgozásáról*. TJM RégAd: 1137–2021.

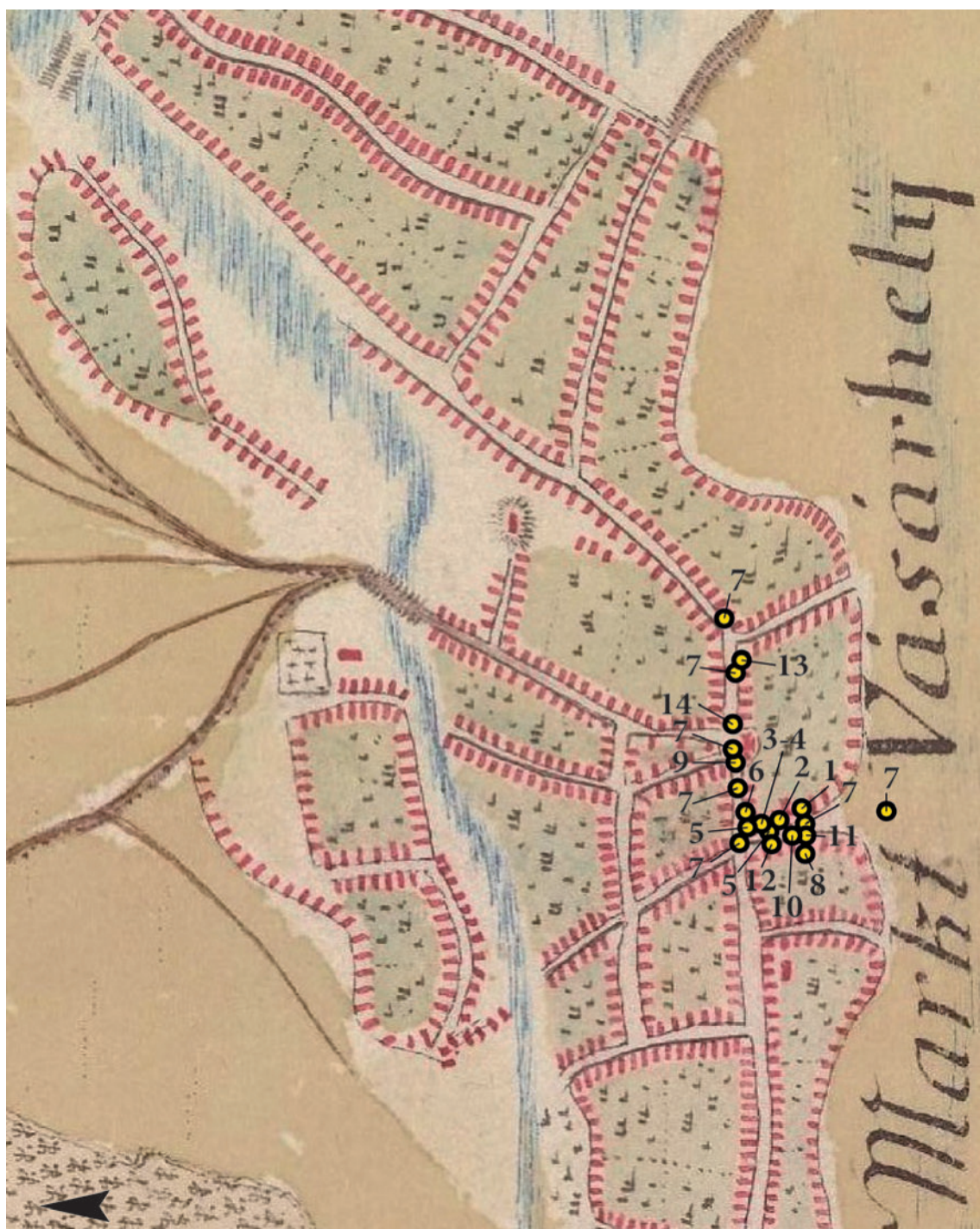
⁶ A jelenlegi kutatások szerint a nomád-félnomád szarmaták az Alsó-Volga és a Dél-Urál területéről vándoroltak át Közép-Európába, ahol a Kárpát-medencében a Kr. u. 1. századtól kezdődően az Alföld területét is fokozatosan benépesítették. A szarmaták történetéről, régészetéről részletes ismertetés például: ISTVÁNOVITS–KULCSÁR 2018.

⁷ VÖRÖS–CSÁNYI 2019, 22–24.

⁸ B. Nagy Katalin: *A Hódmezővásárhely – Ótemplom lelőhelyen 1989–90-ben végzett feltárás ásatási dokumentációja*. TJM RégAd: 145–2001.; Pávai Éva: *A Hódmezővásárhely – Ótemplom lelőhelyen 1991-ben végzett feltárás ásatási dokumentációja*. TJM RégAd: 148–2001.

⁹ VÖRÖS–CSÁNYI 2019

1: Református Ótemplom, templomkert. 1989–1990.	8: Bethlen Gábor Református Gimnázium és Szathmáry Kollégium. 2019. 09. 11–17.
2: Református Ótemplom, templomhajó északnyugati sarka. 1991.	9: Andrásy út 5. 2019. 08. 12–13.
3: Református Ótemplom északi oldala. 1994.	10: Szőnyi utca, az Alföldi Galéria mellett. 2019. 09. 11–16.
4: Református Ótemplom északi oldala. 2012.	11: Szőnyi utca, az Alföldi Galéria előtt. 2019. 09. 25.
5: Kossuth tér és Szőnyi utca sarka. 2018.	12: Szőnyi uca és Kossuth tér sarka. 2020. 02. 25–26.
6: Andrásy út 6–8. előtt, közműárok. 2018.	13: Andrásy út 30. 2020. 02. 27–28.
7: Tóalj utca – Szőnyi utca – Kossuth tér – Andásy út 1–42. 2018–2020.	14: Andrásy út és Szent Antal utca kereszteződése. 2020. 03. 05.

1. kép: A Református Ótemplom környezetében végzett régészeti feltárások helyszínei (részlet a Magyarország [B IX a 527] – Első Katonai Felmérésről).

1

2

3

4

5

3. kép: Hódmezővásárhely-Kishomok. Az 1966–1969 évi ásátás. 1: A vincellér-ház az 1900-as évek első felében (Plohn József felvétele. TJM HGy FT ltsz.: 2016.1.921.); 2: a vincellér-ház 1967-ben; 3: 1966, a keleti oldal szelvényei. A kép előtérben balról a második Matók István, aki Móra Ferenc mellett is dolgozott Kishomokon 1928-ban. 4: A vincellér-ház teteje az ásátás egyik északi szelvényéből; 5: Bóna István professzor az ásátás déli szélénél (1967). Hátterben a III. dűlő fasora.

rült elő (9. kép),¹³² mint ahogyan Vida Tivadar táblarajzán szerepel.¹³³ A vereten, oldalán álló háromszög alakban elhelyezett, egymást metsző három benyomott félgömb van, közepén domború gömbszelet. A veret felső pereménél két rövid préselt vonal, a felső félgömb két oldalán egymás irányába mutató (> <) préselt dísz látható, az alsó szélének közepén egy fordított, nyújtott szárú V alak, a két szélén egy-egy enyhén ívelt préselt vonal. H.: 2,4 cm.

Kláralfalva 4. sír: A medencelapátok környékén előkerült két rossz megtartású töredékes bronz övvereten, oldalán álló háromszög alakban elhelyezett, egymást nem érintő három mélyített félgömbbel. Az öt ácskapocs alakú felszerelő bronzdrót alapján öt övveret feltételezhető.

Kölked-Feketekapu A 211. sír: A medence környékén rosszmegtartású bronz övveretek kerültek elő töredékes állapotban, melyek közül öt veret rekonstruálható.¹³⁴ A veret közepén, oldalán álló háromszög alakban elhelyezett, egymást metsző három benyomott félgömb van, közepén domború gömbszelet. A felső gömb felett két rövid ívelt vonal, az alsó két félgömb alatt egy-egy.

Kölked-Feketekapu A 647. sír: A medence környékén rosszmegtartású ezüst övveretek kerültek elő töredékes állapotban, melyek közül négy rekonstruálható.¹³⁵ A veret közepén, oldalán álló háromszög alakban elhelyezett, egymást metsző három benyomott félgömb van.

Paks-Gyapa 4. sír: A deréktájrról, illetve a sír betöltéséből nyolc préselt, peremes bronzveret került elő. A veretek középső mezeje ötszögű, benne alul és felül három-három benyomott félgömb háromszög alakban, szimmetrikus elrendezésben. A középső mezőt gyöngysorkeret veszi körül. H.: 2,7 cm, sz.: 2,0 cm.

Szarvas-Grexa téglagyár 200. sír: A bolygatott sír északnyugati sarkából két préselt ezüst övveret került elő töredékes állapotban.¹³⁶ A vereten, oldalán álló háromszög alakban elhelyezett, egymást érintő három benyomott félgömb látható. A felső gömb két oldalán és felette egy-egy háromszög van, a veret alsó szélén négy préselt háromszög.

Szegvár-Oromdűlő 110. sír: A kettős temetkezésből három préselt bronzveret került elő a felszerelő bronzszegecsekkel együtt.¹³⁷ A veret közepén, oldalán álló háromszög alakban elhelyezett, egymást metsző

9. kép: Keszthely-Fenekpuszta, Horreum 15. sír.

¹³² A fotó leltári száma: 2023.66060.Adf-BM.

¹³³ VIDA 2011, Taf. 12.

¹³⁴ KISS 1996, 64–65, Taf. 49, 211:2.

¹³⁵ KISS 1996, 165–166, Taf. 102, 647:3.

¹³⁶ JUHÁSZ 2004, 37, Taf. 25, 200:1.

¹³⁷ LŐRINCZY 2020, 71. kép 2–10.

DOMOKOS TAMÁS – SZALONTAI CSABA

„Bozómindszent”

Móra Ferenc és Csallány Gábor „Vadrózsa-perének” casus belli-je

A Bozó Ambrus Károly mindszenti (Csongrád vármegye) tanyáján feltárt avar kori temető Csallány Gábor szentesi múzeumigazgató, régész egyik fontos ásatása volt az 1920-as évek közepén, amely már a feltárás idején is nagyon komoly sajtónyilvánosságot kapott, és számos híresség látogatta meg.¹ A temetőből elsőként előkerült leletek a hazai múzeumtörténet egyik fontos fejezetének, a Móra Ferenc szegedi és Csallány Gábor szentesi múzeumigazgató közti vitának, az ún. Vadrózsa-pernek a casus belli-jei voltak.

Annak a néhány évnek azonban, ami erről a vitáról szólt, Bozó Ambrus Károly (1870–1940) mindszenti parasztember személyében volt egy harmadik főszereplője is. Nélküle a lelőhely soha nem került volna a tudományos érdeklődés középpontjába, de ő volt az is, akinek mintaszzerű leletbeszolgáltatása — minden jószándéka ellenére — generálta a vitát a két neves régész-muzeológus között.

Bozó Ambrus Károly egyszerű, de kiemelkedő intelligenciájú ember volt,² aki méltó partnere volt a kiváló tudós múzeumigazgatóknak ebben a történetben (1. kép). Dolgozatunk egyik fontos célja, hogy személyét szorosan összekapcsolva a tudományos élettel, méltó emléket állítsunk neki. Továbbá a személyes levelezésében³ az ásatással kapcsolatos, megbívó — eddig nem ismert — szakmai információkat, adatokat is közreadjuk, ezzel is bővítve a feltárásról és a lelőhelyről való eddigi tudásunkat. Végül, de nem utolsósorban szeretnénk pótolni azt a hiányosságot, hogy az eddigi tudományos művekben nem került sor a temető pontos helyének meghatározására.⁴

A Szegedi Naplóban egy érdekes történet jelent meg 1922 nyarának végén Móra Ferenc tollából: „Mi van a föld alatt? Ezeröttszáz éves sírmezőről kapott hírt a szegedi múzeum.

Vasárnap délelőtt egy nagybajuszu, szép szál magyar kereste a muzeumban Móra Ferenc igazgatót. Noha az igazgató szabadságon van, bent volt a kulturpalotában és a nagybajuszu magyar bejutott hozzá.

– Egy kis régiséget hoztam a muzeumnak, – mondta illendő beköszönés után.

S mindjárt elő is huzta zsebéből a régi adóivet, amiből igazán becses régiségek kerültek elő: vagy húsz darab griff-diszítésű bronz övdísz, amelynek ideje Kr. u. az V–VI. századba tehető. Régebben hun hagyatéknak tartották ezeket a griffes ornamentumokat, amelynek a szegedi Öthalomból is kerültek elő, mostanában inkább az a régészek véleménye, hogy szarmata népfajtoktól származnak, amelyek a népvándorlás kezdetén éltek a nagy magyar Alföldön.

Az ember elmondta, hogy ő mindszenti lakós, a mult hetekben építkezni kezdett a tanyáján a mindszentszevári országot mellett, vályogvetéshez való földet bányásztak s akkor találtak több csontvázat, szép sorjában egymás mellett s azok mellékletei voltak a bronzok. Rozsdás vasak is voltak, edények is, bronz karperecek is, azok azonban elkallódtak a munkások kezén, ő, a föld tulajdonosa, csak az övdíszeket tudta megszerezni. Véleménye szerint vagy hetven-nyolcvan sir lehet még a másfélezer éves temetőben, amely valószínűleg bemegegy a műút alá is.

Az igazgató látván, hogy értelmes emberrel van dolga, bevitte a régiségraktárba is, ahol a mindszenti gazda mindjárt tudott tájékozódni. Megmondta, hogy milyen régiségeket talált már ő a mindszenti határban s leirt néhány olyan tárgyat, amit sok évvel ezelőtt találtak s amilyent ő nem látott »se a budapesti, se a bécsi muzeumokban«, amikben még katonakorában nézelődött. A beszélgetés végén megkérdezte Móra, hogy a leleteket milyen szándékkal hozta a szegedi múzeumba.

¹ A lelőhely tudományos feldolgozása: SZALONTAI 1995. A lelőhely neve: Mindszent 78. lelőhely, ID: 17126.

² Részleteit lásd: DOMOKOS 2017.

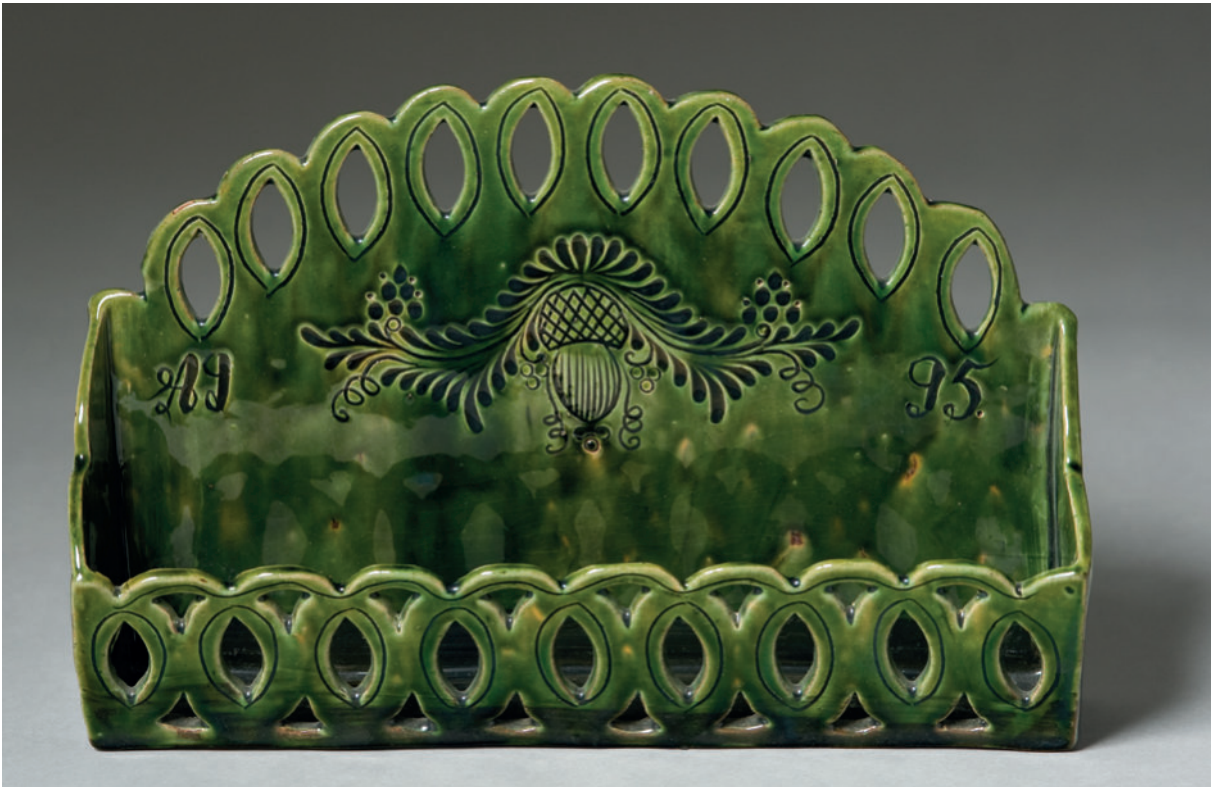
³ DOMOKOS 2017, 10. 2. jegyzet.

⁴ Egy tudományos közlemény — műfajánál fogva — ritkán tartalmaz szubjektív elemeket, vagy legalábbis a szerzők ritkán térnek ki erre. Mi rögtön írásunk elején szeretnénk felfedni a saját szubjektív motivációnkat, azt az érzelmi viszonyt, ami a történet főszereplőihöz és helyszínéhez köt minket. Ez az érzelmi töltöttségünk, vagy inkább mondjuk erős pozitív elfogódottságunk motivált minket a dolgozat megírására. Domokos Tamás a Bozó-család leszármazottja, nagyapja Bozó Ambrus Ferenc, Bozó Ambrus Károly öccse volt. Évek óta kutatja a család történetét és a családi hagyatékot, különös tekintettel Bozó Ambrus Károly életére. Kutatásainak eredményeiből több tanulmány is megjelent már (DOMOKOS 2017; DOMOKOS 2021).

Szalontai Csaba egyetemi szakdolgozatát írta Mindszent régészeti topográfiájából és településtörténetéből (1992), és ő készítette el a Bozó Ambrus Károly tanyáján feltárt avar kori temető tudományos feldolgozását (1995). Emellett közel három évtizede kutatja Csallány Gábor munkásságát.

5. kép: Alakos butellák. Banga Sándorné. (mag.: 23 cm).

6. kép: Fésűtartó 1995-ből. Készítette Banga Sándor, a karcolt díszítés Banga Sándorné munkája (sz.: 23 cm).

Dömötör János múzeumigazgató évekig küzdött a Rákospalotán lévő képekért, melyek végül többszörös tárgyalás eredményeképp 1989-ben a múzeum gyűjteményébe kerültek.⁴⁷A néprajzi anyag egy része Hódmezővásárhelyre, másik része pedig Budapestre, a Néprajzi Múzeumba került 1953-ban.⁴⁸

11. kép: Dr. Wiener Tibor az 1960-as években, Gödöllőn. Forrás: CSÁNYI-SÉVITY-VUKOSZÁVLYEV 2012, 30.

12. kép: Ismeretlen: Dr. Wiener Tibor portréja, 1935, papír, ceruza, 33×25 cm, jelezve jobbra lent: „935. Dr. Wiener Tibor barátomnak szeretettel [olvashatatlan aláírás].” TJM KGy ltsz.: 90.295.

Lehet-e konklúziót levonni egy ilyen írás végén? Sarkosat bizonyára nem. Konklúzióink legfeljebb az lehet, hogy a harmincas évek társadalmi és kulturális rétegei mai szemmel nézve szinte értelmezhetetlenek. Az egymásnak ellentmondó kezdeményezések, tendenciák és ideológiák kibogozhatatlanul összeszállóztak a kapitalizálódó művészeti piaccal, a személyes érdekekkel. A később „fasiszta bűnösként” elítélt lelkész és Radnóti Miklós, a Holokauszt áldozata 1935-ben még egy asztalnál ültek. Előbb keresztelési papírokat állított ki zsidóknak, miközben belépett a Volksbundba. A harmincas évek elején kortárs nőművészeket gyűjtő Wiener a női feladatokat tíz évvel később Tormay Cécile „a nő a nemzet sarokköve” gondolatában látja, azt pedig talán fel sem fogta, hogy a műkereskedelmi piac szolgálatába állított idős mesterembereket. Az 1930-as évek közepén országos

⁴⁷ Dömötör János: A festmények és szobrok már hazatértek, In: *Vásárhelyi Tükör*, 1991/4, 7.

⁴⁸ KRESZ 1954, 127.

hírűvé váló vásárhelyi kortárművészeti gyűjtemény 1937-re a „degenerált művészet” kategóriájába csúszott át, talán ezért is veszítjük szem elől ezt követően... A 20. századi történelem embertelensége és kö-

nyörtelensége, követhetetlen és ellentmondásos eseményei tükröződnek vissza Wiener Tibor életpályáján és gyűjteménye sorsán. Mindeközben a ránk maradt művek lámpásként világítanak a sötétben..

IRODALOM

- CSÁNYI-SÉVITY-VUKOSZÁVLYEV 2012 Csányi Viktor - Sévity Lázárné - Vukoszávlyev Zorán: *A hódmezővásárhelyi ortodox közösség és templom rövid története. — The brief history of the orthodox community and church in Hódmezővásárhely. Σύντομη ιστορία της ορθόδοξης κοινότητας και του ορθόδοξου ναού του Hódmezővásárhely. — Кратка историја православног храма и црквене општине у Ходмезевашиархелу. Hódmezővásárhely, 2012.*
- CSÍKVÁRI 1938 Csíkvári Antal (szerk.): *Csongrád vármegye — Vármegyei Szociográfiák 1.* Budapest, 1938.
- GÁLIG 2016 Gáligh István: *Nyolc nő, vagy a női Nyolc-
cák?* In: *Artmagazin*, 2016/86, 34–42.
- KISS 1937 Kiss Lajos: *Adatok Hódmezővásárhely népművészetéhez.* *Ethnographia* 48 (1937) 483–485.
- KOPÓCSY 2021 Kopócsy Anna: *Új Nyolcák.* Budapest, 2021.
- KRESZ 1954 Kresz Mária: *Évszámos hódmezővásárhelyi cserépedények a Néprajzi Múzeumban. — Dated pottery from Hódmezővásárhely in the Ethnographical Museum.* *Néprajzi Értesítő* 36 (1954) 127–144.
- MARTON 2014 Marton Éva: *A hódmezővásárhelyi festészettől a sájen indiánok pajzsmintáiig – Nagy Imre, a Tornyai János Múzeum vezetője „múzeum-szigetéről”.* In: *Múzeum Café*, 2014/5, 114.
- NAGY 2010 Nagy Imre: *Vásárhely titkos kincsei I. Válogatás Wiener Tibor gyűjteményéből.* In: *Vásárhelyi Látóhatár*, 2010/3, 29–30.
- NAGY 2021 Nagy Gyöngyi: *A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége hódmezővásárhelyi fiókjának története 1929 és 1940 között.* A Hódmezővásárhelyi Szeremlei Társaság Évkönyve, 2021. Szerk.: Nagy Gyöngyi-Presztóczki Zoltán, Hódmezővásárhely, 2021. 107–134.
- SZOJKA 1998 Szojka Emese: *Példák a népi-népies elemek megjelenéséhez és elterjedéséhez az enteriőrökben. — Examples of the appearance and interpretation of folk-popular elements in interiors.* *Néprajzi Értesítő* 80 (1998) 53–95.
- VINCZE 2021 Vincze Gábor: *Dr. Wiener Tibor, görögkeleti lelkész.* In: „Horthysta” rendőrfőtanácsostól az „izgató kulákokig”. Hódmezővásárhelyiek a szegedi népbíróság előtt 1945 és 1949 között. *Emlékpont Könyvek* 18. Hódmezővásárhely, 2021. 59–71.

Váraljai, Anna Dr

‘wings rise and passion drives me...’ About the collection of Tibor Wiener of Hódmezővásárhely

The paper presents an overview of the considerations, political and ideological factors, movements, and cultural vogues that influenced the formation of the private collection of Tibor Wiener, an Orthodox priest in Hódmezővásárhely, pointing out how he could glean a collection of this magnitude, including state-of-the-art artworks of the era, from a rural market town in

the cultural and historical setting that represented Hungary between the two world wars, and that along which concepts this art collection connects with the folk art collection of thousands of artefacts. Besides, a description is given of how talent scouting infiltrated the life of Hódmezővásárhely and how it has become part of the national identity in a few years.

Translated by Katalin Sebők

Váraljai Anna
E-mail: varalajaianna@gmail.com

Hódmezővásárhely